

Önyazı | Forewords

CİLT | Volume 29

KIŞ | Winter 2018

SAYI | Issue 4

Prof. Aygün ERTUĞRUL

Türk Psikiyatri Dergisi Editörü

Hızlı Ret Süreci (Desk Rejection)

Dergimize son yıllarda yollanan makale sayısının ve doğal olarak da ret oranının arttığını fark ediyoruz. Reddedilen makalelerin bir kısmı danışman değerlendirme süreci sonrası reddedilirken, bir kısmı editörler kurulunun ilk değerlendirmesi sonrası, danışman değerlendirme sürecine girmeden, reddediliyor. İngilizce ‘desk rejection’ olarak tanımlanan, benim ‘masabaşı reddi’ çevirisi yerine ‘hızlı ret’ diye tanımlamayı tercih ettiğim bu ikinci durumu özellikle akademik yayın hayatına yeni giren genç bilim insanları için biraz açıklamak isterim.

Onca emek vererek yazdığı makalesini en sonunda dergiye göndermiş olmanın verdiği rahatlamayı yaşayamadan, editör veya editör yardımcıları tarafından, danışmana gönderilmeden hızlıca reddedilme durumu kuşkusuz yazarlar tarafından sıklıkla hayal kırıklığı, zaman zaman öfke ile karşılanıyor. Birçok editör bu nedenle yazarların sitem eden, itiraz eden mesajlarını alıyor tahmin ediyorum. Danışman değerlendirme süreci aslında yazarlar açısından eğitici bir süreç; sonunda karar ‘ret’ bile olsa danışmanların değerlendirmeleri yazarlar için makalenin daha iyi duruma gelmesini sağlayan, açıklayıcı, öğretici, yol gösterici bilgiler içeriyor. Türk Psikiyatri Dergisi’nin de kuruluşunun başından beri mümkün oldukça bu eğitim sürecini yazarlardan esirgememeye çalıştığını biliyorum. Ancak Türk Psikiyatri Dergisi de dahil, birçok dergide, gönderilen yazı sayısının artması ile birlikte hızlı reddedilen makale sayısı da artıyor. Burada önemli motivasyonlardan birisi danışmanların emeğini, zamanını koruma gereksinimi. Editörlerin ön elemesi sayesinde dergide yayınlanma olasılığı daha yüksek makaleler danışman değerlendirme sürecine giriyor. Bu şekilde aslında yazarların da vakit kaybetmemeleri, aylarca yüksek olasılıkla alacakları ‘ret’ yanıtını beklemleri önlenmiş oluyor. Hangi makaleler hızlıca reddediliyor sorusunun yanıtına gelince...

Hızlı ret nedenlerinden birisi makale konusunun derginin başlıca ilgi alanının, kapsamının dışında olması. Bunu önlemek için yazarların o dergide daha önce yayınlanan makalelere, konulara göz atmaları önemli. Bir makalenin konusu tamamen derginin ilgi alanı dışında olabileceği gibi, sayıca daha az oranda yayınlanan alanlarda da olabiliyor. Klinik psikiyatri alanına öncelik veren bir dergi olarak daha az oranda yayınladığımız alanlarda makaleler gelince konunun yeniliği, ilginçliği, okuyucu kitlesini ne kadar ilgilendireceği, benzer konuda olup değerlendirme sürecinde olan diğer makaleleri vb. dikkate alarak öncelik sırasını belirleyip, daha seçici olmak zorunda kalıyoruz.

Dergilerin yayın kurallarına uygun hazırlanmamış makaleler diğer bir hızlı elenme nedeni. Birçok ülkede, kurumda akademik yükselmeler için yayın yapma şartı var, bu baskı bazen yazarları acele etmeye yöneltiyor. Bir dergiden reddedildikten sonra başka bir dergiye o derginin kurallarına göre düzenleme yapmadan hızlıca makale gönderiliyor ve bu da hızlı ret ile sonuçlanıyor. Dolayısıyla derginin kapsadığı konuları inceledikten sonra önemli bir aşama ilgili derginin ‘Yazarlara Bilgi’ kısmının dikkatlice incelenmesi ve makalenin bu açıdan gözden geçirilmesi.

Hızlı reddin diğer önemli nedenlerinden birisi ise dil sorunları... Dilin yanlış, özensiz kullanımı makalenin ilk değerlendirmesi sırasında editöre çalışmanın bütünüyle ilgili araştırmacıların genel özeni ve titizliğine dair bir ‘izlenim’ veriyor.

İngilizce yayın yapan birçok uluslararası dergide de en sık reddedilme nedenlerinden birisi yanlış dil kullanımı (İritani, 2016). Bu makaleler için profesyonel yardım almak birçok uluslararası derginin önerisi. Buna ek olarak anadilde veya anadil dışında yazılmış makalelerin dergilere gönderilmeden önce farklı kıdemlerde kişilerce okunmasının sağlanması hem anlaşılabilirliğin test edilmesi açısından hem de gözden kaçmış olabilecek hataların fark edilmesi açısından önemli.

Öte yandan, yukarıda bahsedilen temel nedenler olmadan da, konusu dergi kapsamına uygun, derginin 'yazarlara bilgi' kısmı okunarak düzenlenmiş, güzel bir dil ile titizlikle yazılmış bir makale de derginin güncel gereksinimleri doğrultusunda danışmana gönderilmeden hızlıca reddedilebiliyor. Editör ve/veya editörler kurulu tarafından verilen bu kararlarda, daha önce kabul edilen veya değerlendirme sürecinde olan diğer makaleler de dikkate alınarak derginin beklentilerinin, önceliklerinin belirleyici olduğunu söyleyebiliriz. Gelen makale sayısına, makalelerin özelliklerine göre dergilerin yöntemle, içerikle ilgili beklentilerine dair çıtanın düzeyi değişebiliyor. Bazı değerli araştırmalar bu nedenle bir dergide hızlıca reddedilebilirken, başka bir dergide değerlendirme süreci ardından kabul edilebiliyor.

Göreceliğin olduğu, nesnelliğin tam olarak sağlanmasının kolay olmadığı bu sürecin her zaman hızlı ve adil işlediğini iddia etmek mümkün değil. Ancak sonuç olarak masabaşı reddi/hızlı ret dergileri olduğu kadar, yazarları ve danışmanları koruyan, vakit ve işgücünün etkin kullanılmasını sağlayan bir uygulama. Yazarların bu sürecin nasıl işlediğini bilmeleri çalışmalarını okuyucuya ulaştırmaya çalışırken ümitsizliğe kapılmadan çabalarını sürdürmelerini sağlayabilir diye umuyorum.

Kaynak

Nikitina I. (2016, 28 Ocak). Improving the standard of English can help manuscripts make it through to peer review. 26 Kasım 2018'de <https://www.elsevier.com/connect/how-elseviers-webshop-is-helping-authors-avoid-rejection>. adresinden indirildi.